

Pr Karmen Joller
Sotsiaalminister
info@sm.ee

Teie 25.06.2026 nr 1.2-2/58-1

Meie 13.07.2026 nr 1.5-1/3384-2

Rahvatervishoiu seaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamata jätmine

Lugupeetud sotsiaalminister

Jätame kooskõlastamata rahvatervishoiu seaduse muutmise seaduse eelnõu, märkides ära järgnevad Tervisekassat puudutavad küsimused ning ebapiisavalt lahti mõtestatud lahendused.

1) Eelnõuga ei reguleerita sekkumiste kvaliteedi ja metoodilise vastavuse kontrollimehhanismi ega järelevalvet

Rahvatervishoiu seadusesse luuakse uus teenus koos dokumenteerimise ja teenuse osutajale seatavate nõuetega. Lisaks sätestatakse, et teatud teenuseid tohivad osutada vaid tegevusluba omavad TTO-d. Samas ei muudeta seaduse § 32, mis sätestab riikliku järelevalve. Seega tekib küsimus, kelle vastutusalas on seaduses sätestatud nõuete täitmise kontrollimine.

Niisamuti puudub järelevalve objekt. Eelnõus puudub mehhanism sekkumise sisulise kvaliteedi ja metoodilisele mudelile vastavuse kontrollimiseks. Tervisekassa ei ole olemuslikult kliinilise või metoodilise kvaliteedi hindaja ning vastavate funktsioonide ja vastutuse jaotus vajab täpsustamist.

2) Tegevusloa ebaselgus

Hetkel jääb arusaamatuks, kas VIPS teenusele, mida võivad osutada vaid tegevusloaga TTO-d, luuakse eraldiseisev tegevusluba? Alternatiivselt, kas TTO-l võib olla ükskõik milline tervishoiuteenuse osutamise tegevusluba selleks, et Tervisekassaga lepingusse tulla?

3) Teenuse osutajate ringi ebaselgus

Perearstiabi osutavatel TTO-del ja haiglatel on TTKS-i kohaselt ette nähtud tegevuspiirangud (§-d 14, 22 ja 25¹). Kuna uus teenus ei kuulu tervishoiuteenuste hulka, siis kas tegemist on sotsiaalteenusega (mida TTKS-s nimetatakse) või ei ole plaanitud anda võimalust seda teenust pakkuda perearstikeskustel ja haiglatel?

4) VIPS-ide lepingu sõlmimise tingimuste regulatsiooni aste on ebaselge

Siiani on erinevad lepingu sõlmimise hindamise kriteeriumid kehtestanud TerK-i nõukogu, s.t selleks on TerKS-s alused. Kas VIPS-ide puhul sellist regulatsiooni ei plaanita ja tegemist on TerK-i sisemise otsustusega ehk vastav tegevus võib olla juhatuse pädevuses?

5) VIPS-ide rahastamise teenusmudel ja piirangud on ebaselged

Esiteks jääb arusaamatuks, kas nimetatud teenust võib osta inimene ka oma raha eest või on see teenus vaid selline, mida osutatakse Tervisekassa lepingupartneri poolt ja riigi rahastusel. Lisaks puudub regulatsioon selles osas, kas ja kui palju on õigus TTO-del või teenust pakkuvatel juriidilistel isikutel inimese käest täiendavalt küsida. Kuna tegu pole tervishoiuteenusega, siis ei kohaldu ju ka VÕS § 761 ega RaKS.

Teiseks, eelnõust ja rakendusaktist ei nähtu teenuste tasustamise põhimõtteid. Selgusetuks jääb, milline on rahastamise ühik (nt isik, teenuskord, kompleksteenuse/teenuste seeria) ning kuidas kujuneb sekkumise maksumus. See raskendab teenuse korraldusmudeli ja eelarvemõju hindamist.

6) VIPS teenuse sihtrühma käsitlemise ebapiisav määratlus ja ulatuse ebaselgus

Eelnõus ei ole piisavalt selgelt määratletud VIPS teenuse sihtrühm ja rakendusala. Ebaselgeks jääb, milliste riskikäitumiste ja abivajaduse tasemete korral teenust rakendatakse ning kuidas toimub inimeste suunamine teenusele.

Samuti puudub arusaam, kuidas tagatakse VIPS teenuse sidusus teiste vajalike tervishoiu- ja sotsiaalteenustega ning milline on teenuse roll olukorras, kus inimesel esineb juba väljakujunenud või süvenev abivajadus. Selline ebaselgus võib viia olukorran, kus teenuse sihtrühma kuuluvad isikud ei jõua õigeaegse ja sobiva sekkumiseni. Eriti oluline on see keerukama abivajadusega juhtudel, sh mitmikdiagnoosiga isikute puhul, kus erinevate teenuste koostoime on vältimatu.

Täiendavat selgitamist vajavad eskalatsioonimehhanismid, sh kõrgeenenud riski, suitsiidiohu või raskema psüühikahäire kahtlusega isikute käsitlemise põhimõtteid ja vastutusahel. Eelnõus ei ole piisavalt selgelt määratletud VIPSilt raviile (sh erakorralisele ravile) suunamise mehhanismid.

Eelnõu seletuskirjas kirjeldatud sihtrühma ulatus ja kavandatud rahastusmaht ei ole omavahel põhjendatult seotud. Tervisekassa hinnangul vajab täiendavat analüüsi teenuse realistlik maht, oodatav kaetus ja rahastusvajadus.

7) Tervisekassale antud korraldusliku vastutuse ebapiisav õiguslik raamistik

Eelnõu annab Tervisekassale ulatusliku korraldusliku ja sisulise otsustusrolli, kuid ei reguleeri piisavalt selle ülesande ulatust, õigusi, kohustusi ega õiguslikke tagajärgi. Tervisekassa hinnangul vajab teenuse korraldaja roll selgemat seaduslikku raamistikku.

Niisamuti ei ole eelnõus ja seletuskirjas piisavalt selgelt määratletud terviseandmete töötlemise õiguslik alus ega Tervisekassa roll andmete töötlemisel. Ulatusliku terviseandmete töötlemise puhul vajab andmekorraldus täiendavat analüüsi ning selgemat regulatsiooni.

Kokkuvõte

Kokkuvõtteks, planeeritava korraldusega lasub Tervisekassal suur vastutus kogu teenuse sisu ja kvaliteedi ees. Ehk praeguse plaani alusel puudub riikliku järelevalve mehhanism ja Tervisekassale pannakse kohustus valida partnerid, veenduda spetsialistide pädevuses ning teenust rahastada, ent puudub arusaadav raamistik, millistes piires seda teha.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Siiri Lahe
juhatuse esimees

Matis Rüütel
Matis.ruutel@tervisekassa.ee